Economische Agenda Arnhem 2021-2025

Energieke stad



Gemeente Arnhem

Woord vooraf

Met trots presenteren gemeente en inwoners samen de Economische Agenda Arnhem 2021 - 2025, Energieke Stad. Met de nadruk op samen, omdat deze agenda het afgelopen jaar mét de stad is gemaakt. Een agenda die gaat over de economische toekomst van Arnhemmers en kansen voor bedrijven.

Het is van groot belang dat deze agenda er is. Arnhem is een stad die groeit. Er komen meer Arnhemmers, of ze hier nu geboren worden of dat ze van buiten de stad komen. Meer inwoners betekent meer vraag naar werk. Daarom willen we in de toekomst op alle fronten een aantrekkelijke, energieke stad blijven met een gezonde, sterke en duurzame economie én voldoende banen.

We hebben veel gehad aan onze gesprekken hierover met ondernemers en instellingen. Steeds ging het over het DNA van onze stad: hoe ziet een aantrekkelijke economie in Arnhem eruit, welke sectoren zijn belangrijk en waarom zouden mensen hier graag willen werken of hun eigen zaak beginnen? Met die antwoorden zijn we samen aan de slag gegaan.

Twee belangrijke onderwerpen kwamen naar boven. Allereerst wil Arnhem een economisch aantrekkelijke stad zijn. Waar het fijn werken en ondernemen is, waar mensen onze bedrijven makkelijk weten te vinden en waar de stad dienstbaar is aan onze bedrijven. Daarnaast hebben we, zonder de vele andere sectoren in onze stad te kort te doen, speciale aandacht voor de energiesector. Van oudsher heeft Arnhem een rijke traditie van bedrijven die zich richten op het opwekken van energie. De afgelopen jaren is hier steeds meer ruimte gekomen voor nieuwe, duurzame vormen van energie. Die toonaangevende positie gaan we samen verder uitbouwen.

Deze focus op een aantrekkelijke en energieke stad biedt veel kansen voor meer bedrijvigheid en werkgelegenheid. Als stad doen we er alles aan om bedrijven naar Arnhem te halen. Dan gaat het om de geschikte werklocaties waar bedrijven optimaal kunnen ondernemen en bij elkaar in de buurt kunnen zitten. Dan gaat het om een beroepsbevolking die juist is opgeleid door een van onze onderwijsinstellingen, het zogeheten Human Capital. En het gaat om verbindingen leggen in de stad: bedrijven, ondernemersverenigingen, scholen en consumenten met elkaar in contact brengen.

Een gezonde economie is van groot belang voor de Arnhemmers die een bestaan willen opbouwen met een baan of eigen onderneming, of om mooie dingen te kunnen ontwikkelen voor de stad. Tegelijk kan je economie niet los zien van andere maatschappelijke ontwikkelingen en sectoren. Zonder onderwijs is er geen beroepsbevolking, zonder zorg en sport zijn er geen vitale werknemers en zonder ondersteuning vanuit de overheid is er geen ruimte voor verduurzaming van de economie en startups.

Covid-19 heeft ons nog eens doen beseffen hoe alle sectoren met elkaar verweven zijn. Dankzij het stevige fundament van de vorige economische agenda konden we in 2020 al snel een herstelagenda voor de coronacrisis presenteren. Hierdoor halen we miljoenen aan investeringen naar voren en zorgen we voor groei. Nu is het zaak om na het coronavirus door te pakken en samen te blijven werken aan economische groei.

Dat alles staat in deze agenda. Zo maken we samen Arnhem economisch aantrekkelijker en energieker. We waren al goed op weg met de Economische Koers uit 2016. We zetten het samenspel met de stad dat Arnhem zo eigen is, krachtig door. Ik weet zeker dat Arnhem met alle creatieve en innovatieve bedrijven een sterke economische toekomst voor zich heeft!

Jan van Dellen, wethouder Economie

1 Inleiding

Arnhem is een stad met energie! Een stad met innovatieve en creatieve ondernemers, een krachtig MKB, toekomstig talent dat opgeleid wordt en ondernemende inwoners. Daarbij is Arnhem een stad met een goed woon-werkklimaat door haar groene landschappelijke ligging, aantrekkelijke binnenstad en korte verbindingen met de regio en de rest van het land. Dit draagt bij aan een sterk economisch klimaat. Een klimaat dat we verder willen uitbouwen en versterken.

Dit is nog urgenter geworden doordat we sinds het voorjaar van 2020 als gevolg van Covid-19 van het ene moment op het andere moment in een economische crisis zitten. Veel Arnhemse bedrijven hebben het zwaar en de banen van Arnhemmers staan onder druk. De crisis brengt enorme economische uitdagingen met zich mee. De eerste schok hebben we opgevangen door ondernemers op weg te helpen met onze dienstverlening zoals Van Bedrijven Weten en het anderhalve meterloket. Inmiddels kijken we ook verder en werken we aan het herstel en versterken van de economie. We willen dit doen vanuit een stevige koers met een duidelijke focus.

Een economische agenda van en voor de stad

Bij de partners in de stad is er - zeker nu met de economische crisis - behoefte aan meer uitvoeringskracht en een gerichte economische agenda. Bedrijven dragen bij aan de werkgelegenheid voor Arnhemmers. Ze zorgen door middel van sponsoring voor een bloeiend verenigingsleven en ondersteuning van maatschappelijke organisaties in Arnhem. Met hun innovaties en investeringen dragen ze, veelal in samenwerking met kennisinstellingen, bij aan de energietransitie, duurzame mobiliteit en duurzame woningbouw.

In samenspraak met bedrijven en andere partners in de stad hebben we daarom het afgelopen jaar een actiegerichte en uitvoeringsgerichte economische agenda opgesteld die bijdraagt aan de economische en maatschappelijke opgaven van Arnhem. Met als resultaat deze economische agenda van en voor de stad.

Het proces met de stad

Om te komen tot een gezamenlijke agenda met de stad zijn onze partners in de stad vroegtijdig betrokken bij het opstellen van de economische agenda. Er is bewust voor gekozen voor een procesaanpak, om met de stad de agenda verder uit te werken.

Dit proces is gestart in januari 2020 met het maken van een economische foto door Buck Consultants International (BCI). In hoofdstuk 3 wordt hier verder op in gegaan. . Er zijn daarnaast diverse gesprekken met externe stakeholders geweest. Op basis hiervan is een analyse gemaakt. Om tot een laatste brede raadpleging van de economische situatie te komen, hebben er nog twee plenaire sessies in het voorjaar plaatsgevonden. Hieraan deden in totaal 38 deelnemers mee.

Hieruit heeft BCI een advies geschreven en een concept Economische Agenda gemaakt (zie bijlage 2).

In het najaar van 2020 zijn de meeste betrokkenen uit de bijeenkomsten via individuele interviews bevraagd over de concept economische agenda en waar hun energie ligt om bij te dragen aan het uitvoeren van deze agenda.

De uitkomsten van de gevoerde gesprekken zijn verwerkt in deze Economische agenda en een gezamenlijke uitvoeringsagenda. Het samenspel bij de opbouw van de agenda maakt het mogelijk om samen slagvaardig en snel te komen tot energieke coalities en een grotere uitvoeringskracht te kunnen organiseren om de beoogde, concrete resultaten uit de economische agenda te behalen.

Deze zijn in de loop der tijd ook al ontstaan, omdat het werk natuurlijk gewoon doorgaat.

2 Arnhemse economische ambities en maatschappelijke uitdagingen

Het college zet haar energie in op de groei van Arnhem als groene, levendige, ondernemende en inclusieve stad. Dit vraagt om inzet en investeringen in verschillende maatschappelijke uitdagingen. Deze economische agenda draagt hier op verschillende manieren aan bij. Op veel terreinen is er een wisselwerking met de economische ontwikkeling van de stad.

Grenzen en kaders aan toekomstige economische ontwikkelingen

De grote maatschappelijke problemen en transities zijn randvoorwaarden voor alle economische ontwikkelingen en acties die de gemeente ontplooit of ondersteunt. Er zijn grenzen aan de economische groei, de klimaatcrisis laat de planetaire grenzen duidelijk zien. Tevens hebben we als maatschappij een verantwoordelijkheid om mensen boven een leefbaar welzijnsniveau te behouden. Arnhem neemt verantwoordelijkheid in de maatschappelijke problemen en transities, met doelen, visies en agenda's. Economische ontwikkeling ondersteunt hierin. Dit is bij elke handeling een onderwerp van overleg en inzicht. Economische ontwikkelingen zijn een middel om Arnhem weerbaar en toekomstbestendig te maken. Ontwikkelingen en acties die deze kaders en transities ondermijnen zullen worden besproken en vervolgens worden bijgestuurd of gestopt.

Behoud en uitbreiding werkgelegenheid

De ambitie van Arnhem is om 500 mensen extra ten opzichte van het landelijk gemiddelde vanuit de bijstand aan het werk te helpen. Gezien de economische crisis moeten mensen aan het werk gehouden en aan werk geholpen worden. Dit kan door mensen via (om)scholing te leiden van krimpsectoren naar groeisectoren. Met behulp van acties uit de economische agenda wordt geïnvesteerd in groeisectoren en via de triple helix kan hierin worden geïnvesteerd in Human Capital.

Arnhem als klimaat neutrale stad

Arnhem wil op termijn een klimaat neutrale en duurzame stad zijn en zet daarom vol in op de energietransitie. Daarnaast zijn ambities geformuleerd voor een circulaire economie. De energietransitie en circulaire economie zijn een vliegwiel voor verdere innovaties, investeringen, nieuwe bedrijvigheid en extra werkgelegenheid. Door middel van acties uit de economische agenda kan voor de benodigde innovaties en kennisontwikkeling worden gezorgd om de energietransitie mogelijk te maken en zo bij te dragen aan Arnhem als klimaat neutrale stad.

Arnhem als economisch aantrekkelijke stad in groene metropoolregio

Arnhem is een aantrekkelijk stad om in te wonen, te ondernemen, te werken en te recreëren. Arnhem heeft vele voorzieningen, een bruisende binnenstad en een prachtige groene omgeving. Om de economische aantrekkelijkheid verder te versterken, zoeken we voortdurend naar het evenwicht tussen een duurzame groei van de stad en het behoud van de voor Arnhem typische levendige, ontspannen en groene leefkwaliteit. De kwaliteiten van Arnhem gaan hand in hand met de ruimtelijke claims die gelegd worden door alle activiteiten en doelgroepen in de stad. Er moet voldoende (fysieke) ruimte zijn voor bedrijven om te ondernemen, maar ook groen, goede en voldoende woningen voor alle doelgroepen en recreatiemogelijkheden dragen bij aan een economische aantrekkelijke stad.

Goede bereikbaarheid van al deze functies is daarbij erg belangrijk. De groene parken, evenementen, detailhandel en horeca in de binnenstad en iconen als Burgers' Zoo en Het Openlucht Museum zorgen voor een aantrekkelijk woonklimaat voor onze inwoners, maar zorgen ook voor het versterken van ons toeristisch profiel en versterken daarmee ook onze voorzieningen en de economie. We werken daarmee ook aan duurzame gastvrijheid. Investeringen hierin vanuit het economische agenda dragen dus ook bij aan andere doelstellingen en andersom dragen investeringen vanuit andere doelstellingen bij aan de economische versterking van de stad. Er is een wisselwerking tussen leefbaarheid en economische ontwikkeling en aantrekkingskracht.

Arnhem in 2040: bouwsteen voor de Omgevingsvisie

Hoe we als stad tot 2040 met de ruimtelijke uitdagingen in Arnhem omgaan, staat in de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie zal in 2021 vastgesteld worden. Er wordt uiteengezet hoe en waar de maatschappelijke uitdagingen in Arnhem op integrale wijze een plek krijgen. Oftewel, waar is er plek voor wonen, werken, recreëren, energieopwekking. Deze uitdagingen moeten op een integrale wijze worden opgepakt. Een groei in het aantal woningen betekent ook een groei in de benodigde werkgelegenheid. Per woning is er een groei van 0,5 fte aan werkgelegenheid. Er moet dus zowel ruimte zijn voor wonen als werken.

De economische agenda levert daarvoor de bouwstenen voor de economische ontwikkeling van de stad. De Omgevingsvisie moet immers ook voorzien in ruimtevragen vragen vanuit economische ontwikkeling en bedrijvigheid.

3 Opbouw economische agenda Energieke stad

Vanuit bovenstaande ambities en maatschappelijke uitdagingen bouwen we onze agenda als volgt op:
I. Foto: hoe staat de stad er economisch bij?
II. Focus: Economisch Aantrekkelijke stad en Energie
III. Economische uitvoeringsagenda 2021-2025 in energieke coalities

I. Foto: hoe staat de stad er economisch bij?

De economische kracht van Arnhem in beeld
Met de Economische Agenda gaan we de economie van Arnhem verder versterken, Het is daarbij van belang om de structuur van de Arnhemse economie goed in beeld te hebben om in te kunnen spelen op de kansen en uitdagingen die daarmee gepaard gaan. In de concept Economische Agenda van Buck Consultants is een economische foto opgenomen die daar op in speelt. Deze foto geeft een beeld van de structuur van de economie van Arnhem, zowel van de kracht als de aandachtspunten.
De gevolgen van de Corona-crisis zijn in die foto nog niet meegenomen, omdat deze bij aanvang van de crisis is opgesteld. Die impact wordt op dit moment op individueel niveau al door veel ondernemers en werknemers in sterke mate ervaren, waarbij de impact per sector verschilt. De coronamonitor van de gemeente biedt inzicht in de actuele cijfers (link naar coronamonitor). Hoe groot deze impact uiteindelijk is op de structuur van de economie zal de komende tijd gaan blijken. De verwachting dat Arnhem voldoende sterke (economische) speerpunten en een gevarieerd vestigingsklimaat bezit om sterk uit de crisis te komen.

Samengevat komt BCI tot de volgende hoofdlijnen over de economische ontwikkeling van Arnhem.
- Het aantal banen en vestigingen zijn de afgelopen jaren gegroeid en heeft een grote regionale werkgelegenheidsfunctie. Ook de cijfers van 2020 laten een groei zien zoals in onderstaande tabel aangegeven. In de afgelopen jaren lag de groei ten opzichte van de regionale, provinciale en landelijke gemiddelden wel wat lager.

Tabel 1. Actuele cijfers ontwikkeling banen en vestigingen

	2020 (meting: april)	Groei t.o.v. 2019
Aantal Banen	107.740	+0,4% (+440)
Aantal Vestigingen	17.420	+7,7% (+1.240)
Sectoren - Grootste groeiers (aantal banen)	1. Financiële instellingen 2. Gezondheidszorg 3. Onderwijs	+13,9% (+260) +6,8% (+1.340) +6,4% (+530)
Sectoren - Grootste dalers (aantal banen)	1. Vervoer, opslag en communicatie 2. Groothandel 3. Horeca	-9,4% (-830) -6,8% (-200) -5,0% (-240)

Bron: PWE, provincie Gelderland

- De corona-crisis zal naar verwachting een negatief effect hebben op de werkeloosheid. In de cijfers van 2020, zien we dat echter nog niet. Na een toename direct na de eerste lock down daalde de werkloosheid in Nederland weer aan het einde van 2020. Het CPB verwacht nog wel een toename in 2021 richting de 4,4% en 4,7% in 2022 (basisraming maart 2021).

- De economische speerpunten van Arnhem zorgen ervoor dat de stad over voldoende ontwikkelpotentieel en groeikracht beschikt tijdens en vooral na de crisis. Sommige sectoren groeien ook in de crisis (Energy, Zorg), andere worden geraakt door de crisis, maar herstellen snel (Zakelijke dienstverlening, Toerisme en Recreatie, Creatieve industrie) andere hebben langere herstelperiode nodig (Horeca, Detailhandel).
- Het vestigingsklimaat van Arnhem voor economische functies kent sterke werklocaties en goede verbindingen, waarbij o.a. de Stationsomgeving een toplocatie is voor kantoren en biedt de Nieuwe Haven ontwikkelpotentieel als unieke vestigingslocatie voor circulaire economie en watergebonden bedrijven. Aandachtspunt is de schaarse ruimte voor nieuwe economische ontwikkelingen.
- De aantrekkelijkheid van Arnhem om te ondernemen, wonen en te verblijven hangt samen met de kwaliteit van de omgeving/regio als Groene Metropool. De stedelijke gebieden Arnhem, Nijmegen en Ede/Wageningen kennen daarbij hun eigen specialisaties. Het totaalproduct als regio (metropool) is door het groene karakter en de economische specialisaties onderscheidend ten opzichte van andere regio's in Nederland.

II. Foto: hoe staat de stad er economisch bij?

Focus: twee hoofdopgaven en drie groeibepalende randvoorwaarden
Vanuit bovenstaande ambities en maatschappelijke uitdagingen hebben we onze agenda verder opgebouwd.

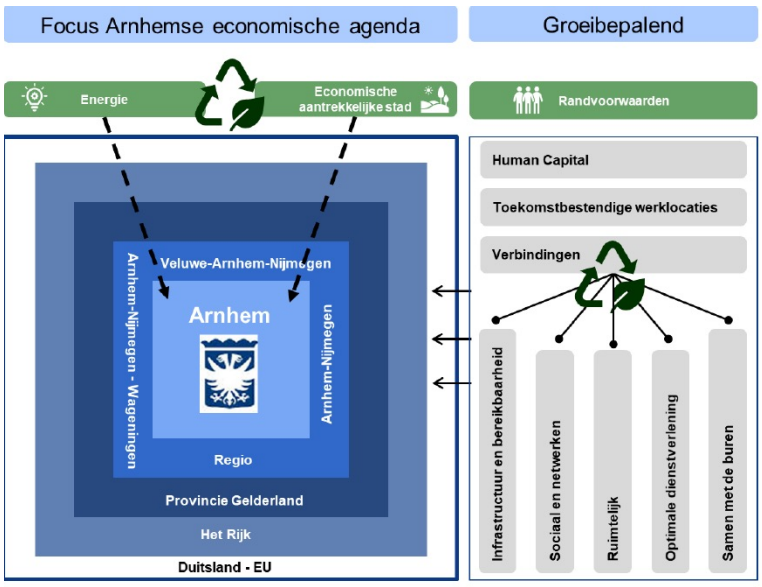
In het tweede deel komt de focus die we aanbrengen aan bod door middel van twee hoofdopgaven:

- Een economisch aantrekkelijke stad
- Energie

Daarnaast zijn er een drietal groeibepalende randvoorwaarden:

- Toekomstbestendige werklocaties
- Human Capital
- Verbindingen

Deze randvoorwaarden dragen bij aan oplossingen voor de economische en maatschappelijke uitdagingen van Arnhem, maar ook een optimaal vestigings- en ondernemersklimaat.



Bron: Buck Consultants International, De energieke stad

De focus richt zich op twee hoofdopgaven met een krachtige potentie: Energie en Economisch aantrekkelijke stad.

- Opgave Energie

Een sterk energiecluster in termen van economische groei en in de bijdrage aan de maatschappelijke opgaven geeft de stad in economische opzicht een onderscheidende positie in de regio, nationaal en internationaal. Met Energie kan Arnhem zich als innovatieve en duurzame stad in Nederland en internationaal positioneren. Er is een netwerk van bedrijven en kennisinstellingen dat daarvoor de basis legt. Arnhem wil in 2050 een klimaat neutrale en duurzame stad zijn en zet daarom vol in op de energietransitie. Die energietransitie is een vliegwiel voor verdere innovaties, nieuwe bedrijvigheid en extra werkgelegenheid. Daarbij is 'energie' ook een metafoor voor de ontwikkeling van de stad sinds het eind van de Tweede Wereldoorlog. De schouders werden onder wederopbouw gezet, tot de stad die Arnhem nu is, waar de energie van inwoners en ondernemers voelbaar is. Kortom, een energieke stad.

Energie	
Positionering	Arnhem de energieke stad: • Van oorsprong en (h)erkend in de regio en elders in Nederland. • Als voorbeeldstad voor innovatie en toepassingen in de energietransitie.
Economische meerwaarde	• De energietransitie biedt Arnhem grote economische kansen. Benutten door: - Investeringen in langjarige researchprogramma's. - Beschikbaarheid van research en testfaciliteiten. - Ruimte bieden (huisvesting en financiering) van startups en andere innovatieve bedrijven. - Stimuleren van cross-sectorale innovaties richting bouw, duurzame logistiek, ontwerp van producten etc. - Uitdagingen tackelen op het gebied van Human Capital, energietransitie leidt tot vele nieuwe banen (van hoger opgeleid tot praktisch geschoold). - Toepassen van innovaties in woonwijken en op werklocaties in de stad (proeftuinen). Ambities gaan samen met de transitie naar een circulaire economie.
Maatschappelijke opgave	• Energietransitie en de transitie naar een circulaire economie gaan gepaard met uitdagingen op het gebied van: - Duurzame opwekken en besparen van energie. - Hergebruik van materialen. - Gedragsverandering. - Een veranderende vraag naar arbeid. - Aantrekken arbeidskrachten met juiste skills. - Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt. - Belangrijk voor het verduurzamen van productieprocessen en gebouwde omgeving, zoals werklocaties en woonwijken.

- Opgave Economisch aantrekkelijke stad

Het onderscheidend vermogen van Arnhem als economisch aantrekkelijke stad binnen de Groene Metropool Arnhem-Nijmegen-Wageningen verder uitbouwen (met eigen economische speerpunten, de iconen op het gebied van cultuur, sport en toerisme en de diversiteit aan woon- en werkmilieus in een groene omgeving). De economisch aantrekkelijke stad geeft uiting aan de economische veelzijdigheid van de stad (meerdere economische speerpunten), de iconen op het gebied van cultuur, sport en toerisme (die echt onderscheidend zijn) en de beschikbaarheid van diversiteit aan woon- en werkmilieus in een groene omgeving (in de stad, maar ook in de omgeving). Een goede bereikbaarheid van al deze functies is van groot belang voor een economisch aantrekkelijke stad. Dit alles maakt dat je als stad een goed vestigingsklimaat behoud. Die drie elementen maken Arnhem een aantrekkelijke economische stad voor de inwoners en bedrijven, maar ook om nieuwe inwoners, jong talent, bezoekers en bedrijven aan te trekken.

Economisch Aantrekkelijke stad	
Positionering	Aantrekkelijk voor (nieuwe) vestiging van bewoners, bedrijven, bezoekers en studenten • Variatie aan woon- en werkmilieus. • Groene omgeving. • Herdenking van vrijheid en wederopbouw. • Iconen, op gebied van kunst, cultuur, sport en toerisme. • Kwaliteit van de binnenstad, werklocaties en wijken in de stad. • Duurzame gastvrijheid • Goede bereikbaarheid van de stad(sdelen) met diverse mobiliteitsvormen.
Economische meerwaarde	• Iconen trekken bezoekers en bestedingen aan. • Binnenstad een economische motor en regionale centrumfunctie: - Bestedingen, variatie van winkelen, horeca en andere voorzieningen in een compacte binnenstad. - Hoogstedelijk centrum-milieu: nieuwe kantoren (nabij CS), wonen in de binnenstad, verblijfskwaliteit - Investeren in Oostflank van het Centrum met het Bestuurskwartier en de culturele sector rondom de Lauwersgracht.
Maatschappelijke uitdaging	• Inclusieve stad: - Woningen voor alle doelgroepen. - Ruimte om te werken in alle deelgebieden van de stad. - Arnhem-Zuid een herkenbare positie geven in de Economische Agenda. • Verblijfskwaliteit: - Vergroenen waar mogelijk in alle deelgebieden goed voor o.a. klimaat-adaptatie en leefkwaliteit.

- Randvoorwaarden

Om het potentieel van de twee hoofdopgaven volledig te kunnen benutten moeten de groeibepalende randvoorwaarden op orde zijn. De focus ligt hierbij op Human Capital, toekomstbestendige werklocaties en het leggen van verschillende verbindingen. Bij deze laatste randvoorwaarde draait het bijvoorbeeld om infrastructurele verbindingen in en rond de stad, fysieke verbindingen en verbindingen tussen ondernemers en met kennisinstellingen, maar ook om een optimale dienstverlening aan inwoners en ondernemers.

o *Human Capital Agenda*

De aanwezigheid van voldoende en goed gekwalificeerd personeel op het juiste moment is een cruciale randvoorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. In de komende jaren zal de arbeidsmarkt verder onder druk komen te staan. Enerzijds door de verwachte impact van de huidige crisis op o.a. het aantal werklozen. Anderzijds zal er een vraag blijven bestaan in sectoren zoals zorg, bouw en installatie en metaalelektro, zakelijke dienstverlening en hopelijk ook weer vrij snel in de sectoren horeca en toerisme. Door de snel veranderende markten, door energietransitie en circulaire economie en de voortgaande digitalisering zijn bedrijven continu op zoek naar talent, getraind in de nieuwste vaardigheden.

o *Werklocaties*

Werklocaties dienen aantrekkelijk te zijn én te blijven voor bedrijven om gevestigd te blijven of nieuw te willen vestigen in Arnhem. Dat komt ten goede aan de werkgelegenheid en leidt tot een lagere uitkeringsafhankelijkheid en groei van het aantal inwoners en bezoekers. Tevens leidt een aantrekkelijk vestigingsklimaat tot het beter behouden van studenten en starters in de stad. Bedrijven zijn sterk lokaal geworteld en daarom tevens belangrijk voor de lokale sociale structuur. Bedrijven zijn bijvoorbeeld sponsor van evenementen en sportverenigingen. Ook ondersteunen ze vaak maatschappelijke organisaties in de stad met hun kennis en kunde. Aantal uitdagingen waar Arnhem op haar werklocaties voor staat:

- Er is in Arnhem weinig ruimte beschikbaar voor nieuwe werklocaties en zien we locaties met economische bestemming in woonwijken plaatsmaken voor woningen.
- Veranderingen in de economie leiden tot snelle veranderingen in branches en daarmee ook tot andere eisen aan pand en (werk)omgeving. De kwaliteit van de werklocaties in Arnhem is voldoende te noemen. Om dit te behouden is het van belang hier aan te blijven werken. Denk hierbij aan verschillende vormen van bereikbaarheid faciliteren en borgen.
- Andere ruimtelijke claims, zoals groen en woningbouw dreigen bestaande bedrijventerreinen en kantorenlocaties te verdringen.
- Werklocaties hebben een belangrijke rol in de energietransitie, in de transitie naar een circulaire economie en het klimaatbeleid. In het bedrijfsleven wordt namelijk de meeste energie en grondstoffen verbruikt. Ook zijn dit de gebieden in de stad die de grootste hittestress kennen, wat van invloed is op de totale leefbaarheid in de stad.

o *Verbindingen*
Verbindingen in diverse vormen zijn belangrijk voor een goed functionerende economie en de uitdagingen waar we maatschappelijk voor staan. We onderscheiden er vier voor de economische agenda van Arnhem:

- Fysieke verbindingen zoals infrastructuur, bereikbaarheid en functiemening (wat zijn belangrijke aanvullende zaken naast de grote investeringen die al gepland zijn en/of in uitvoering zijn).
- Verbindingen tussen sectoren en mensen.
- Verbinding versterken tussen (lokale, regionale, landelijke en internationale) gebieden (ruimtelijk, organisatorisch en qua mobiliteit).
- Intensiveren van contacten met ondernemers en bedrijven tijdens en na de crisis.

III. Economische uitvoeringsagenda 2021-2025 in energieke coalities

De uitvoeringsagenda & organisatie
De uitvoeringsagenda is voor 2021 en verder. Hierbij zijn de acties voor 2021 concreet gemaakt en worden de acties voor de jaren erna nog wat abstracter gehouden. Doordat de uitvoeringsagenda vervolgens ieder jaar wordt geüpdatet, zal in de loop van 2021 de abstractere acties weer vertaald worden naar concrete acties voor 2022.

Om tot een succesvolle uitvoering te komen van de acties is samenwerking tussen de betrokken partners in de stad nodig. Ondernemers, onderwijs en overheid de hierop samen inzet plegen en in investeren. Daarom worden energieke coalities gevormd op verschillende thema's en projecten. Deze coalities zijn nodig om de acties uit het uitvoeringsplan tot een blijvende impact te genereren maar ook om richting regionale en nationale samenwerkingspartners een effectieve coalitie te vormen.

Via een gezamenlijke uitvoeringsagenda gaan we met onze partners in de stad en de regio samen werken met energieke coalities werken om onze ambities te realiseren en bij te dragen aan de maatschappelijke opgaven.

- Samen werken aan deze agenda

Belangrijk uitgangspunt is dat het een agenda van de stad is, en blijft. Op dit moment wordt nog een regisserende en aanjagende rol van ons, als gemeente gevraagd. We werken er naartoe, dat in de komende jaren steeds meer door partijen zelf opgepakt wordt en dat de gemeente geleidelijk aan een bescheidenere rol gaat spelen. Hier zien we overigens, al wat beweging in ontstaan.

Vooralsnog zien we twee niveaus vanuit we de samenwerking vanuit de Economische Agenda willen neerzetten:

Economische strategische alliantie Arnhem
Deze alliantie bestaat uit 8-12 betrokkenen uit de stad en gemeentelijke organisatie en heeft als functie om te duiden wat er op ons af komt en hoe dit zich verhoudt tot de hoofdopgaven van de Economische Agenda en het uitvoeringsplan. De gemeente neemt het initiatief voor oprichting. De start bijeenkomst vindt plaats in Q2, gevolgd door een bijeenkomst om het uitvoeringsplan 2022 te formuleren in Q3. Hierin vragen we de alliantie om actief hun netwerk in te zetten en daar waar nodig nieuwe coalities te smeden. Ook herijken zij waar nodig de hoofdopgaven, waar nodig.

Energieke Coalities
Om recht te doen aan de wens aan meer uitvoeringskracht, vormen we energieke coalities. Dit zijn partijen die elkaar nodig hebben om tot, effectieve uitvoering van projecten uit de uitvoeringsagenda van de Economische Agenda te komen. Grotendeels bestaan deze coalities al. Frequentie, deelnemers en de rol van de gemeente is verschillend. Afhankelijk van wat nodig is. De agenda van deze energieke coalities is gericht op (effectieve) uitvoering van projecten. Jaarlijks stellen zij (belangrijkste stakeholders) samen met de alliantie een nieuw uitvoeringsplan vast. In het aangaan van coalities heeft de gemeente in eerste instantie een sterk aanjagende en signalerende rol. Gaandeweg zal de Economische strategische alliantie Arnhem dit meer op zich gaan nemen.

Verhouding Economische strategische alliantie met energieke coalities
Samenspel is noodzakelijk voor monitoring stand van zaken uitvoeringsplan, signalering knelpunten, doorzettingskracht (gebruik netwerk) en het gezamenlijk vaststellen jaarlijkse uitvoeringsplan.
Een jaarlijkse bijeenkomsten en het neerzetten van wederzijdse kennisdeling zijn hierin belangrijke elementen om het samenspel goed neer te zetten.

Financiën
Vanuit economie wordt financieel ingezet op twee sporen:
1. Het versterken van de organisatiegraad van partijen in de stad, door middel van het verstrekken van subsidies.
2. Door het doelgericht geld verstrekken aan projecten die binnen de energieke coalities vallen.

- Uitvoeringsagenda 2021

De uitvoeringsagenda kent een jaarlijkse cyclus en is op dit moment volop in bedrijf. Er zijn inmiddels diverse energieke coalities gevormd om tot effectieve uitvoering van de agenda te komen. De monitoring voortgang van de uitvoeringsagenda wordt gedaan door de nog te vormen strategische economische alliantie en zal een concept uitvoeringsagenda voor 2022 maken. In november zal door de deelnemers van de energieke coalities en de strategische economische alliantie uitvoeringsagenda voor 2022 vastgesteld worden. In bijlage 1 is de uitvoeringsagenda 2020/2021 te vinden. Deze uitvoeringsagenda kent een nauwe samenhang met het programma Vitale Economie. Veel van de elementen uit de uitvoeringsagenda, zijn projecten die ook binnen het programma Vitale Economie vallen. De Economische Agenda geeft hiermee ook richting aan het programma Vitale Economie.

4 Bijlagen

- De uitvoeringsagenda 2021
- Advies en Concept Economische agenda Buck Consultants International (mei 2020)